

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра історії української літератури та компаративістики

Дипломна робота
магістра

з теми:

**ІДЕЙНО-СТИЛЬОВА САМОБУТНІСТЬ
ПРОЗИ М. ХВИЛЬОВОГО**

Виконала:
студентка 2 курсу, групи Ukr1-M20
спеціальності 014 Середня освіта
(Українська мова і література)
Максимів Мар'яна Іванівна

Керівник:
Починок Л.І., кандидат філологічних
наук, доцент кафедри історії української
літератури та компаративістики

Рецензент:
Волковинський О.С., доктор
філологічних наук, професор

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ ХВИЛЬОВОГО	7
1.1. Постать Миколи Хвильового в загальному контексті української прози	7
1.2. Огляд літературно-критичної думки про творчість Миколи Хвильового	16
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. СТИЛЬОВА РІЗНОМАНІТНІСТЬ МАЛОЇ ПРОЗИ МИКОЛИ ХВИЛЬОВОГО	27
2.1. Імпресіонізм новелістики письменника	27
2.2. Неоромантичний дух збірки «Сині етюди»	38
Висновки до розділу 2	444
РОЗДІЛ 3. ВЕЛИКА ПРОЗА МИКОЛИ ХВИЛЬОВОГО. РОМАН «ВАЛЬДШНЕПИ»	46
3.1. Проблема визначення ідейного змісту роману «Вальдшнепи»	47
3.2. Сильові особливості роману М.Хвильового	57
Висновки до розділу 3	64
РОЗДІЛ 4. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ МИКОЛИ ХВИЛЬОВОГО У ЗЗСО	66
4.1. Вивчення творчості М.Хвильового у старшій школі	66
4.2. Використання інтерактивних технологій навчання під час вивчення прози письменника	77
Висновки до розділу 4	85
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Микола Хвильовий – особлива постать у літературному процесі 20-х рр. ХХ ст. Його ім'я викликає неоднозначне сприйняття, полемічні хвилювання, воно стало символом злету української літератури зазначеного періоду та знищення її творців. Ним захоплювались й засуджували, намагались знищити з історії української літератури і наголошували на великому значенні його внеску у літературний процес.

Він міг би ще багато написати, але його життя закінчилось швидко та трагічно. Самовбивство М.Хвильового вважається символом «Розстріляного відродження», незважаючи на те, що безпосередньою жертвою розстрілів він не став. Причиною такого рішення письменника стали постійні цькування, арешти його найближчих друзів та товаришів з боку тогочасної влади. М.Хвильовий творив у час несвободи для творчої діяльності. Його звинувачували в антипартиїності, буржуазному націоналізмі тощо. Ідеали, у які вірив М.Хвильовий, виявилися рішучими та радикальними. Його прагнення зупиняли, критикували, що стало причиною, в подальшому, замовчання імені письменника на території України.

М.Хвильовий був поетом, прозаїком та публіцистом. Його роль складно переоцінити, оскільки творча діяльність письменника визначила шляхи розвитку української прози. Він став реформатором нової української белетристики. У своїх новелах письменник уміло зображує роздвоєння людської особистості, у якому поєднуються різні, протилежні начала, боротьбу ірраціонального із раціональним. Він мав на меті зорієнтувати українську літературу в європейське русло, показати темні сторони людської душі, переосмислити концепцію людини на тлі національної та загальноєвропейської катастрофи. Усе це стало основним об'єктом дослідження українських літературознавців та критиків. Про творчу діяльність М. Хвильового написано багато, але це, переважно, статті в

періодичних виданнях. Тут письменник виступає в контексті суспільно-політичної діяльності, а його твори – як картина ідей або засобів боротьби за їх втілення.

Найменш дослідженою сферою творчості М.Хвильового залишається його індивідуальний письменницький стиль. В українському літературознавстві відсутній цілісний аналіз ідейної та стильової самобутності митця. Творча діяльність Миколи Хвильового не втрачає своєї актуальності й сьогодні. Творча діяльність митця потребує повного осмислення, адже від цього, певною мірою, залежить побудова нової концепції історії української літератури ХХ ст.

Історія питання. Дослідженням життєвого і творчого шляху М.Хвильового ще за життя письменника цікавилися літературознавці О.Білецький [4], О.Дорошкевич [11], М.Чирков [53], В.Юринець [60] тощо. Після заборони його творчості на теренах України постать М.Хвильового стала об'єктом зацікавлення еміграційних критиків та письменників (Г.Костюка [21], Ю.Шевельова [58]). Від часу незалежності України видано чимало праць, які засвідчують глибоке зацікавлення творчою спадщиною М.Хвильового (Ю.Безхутрий [2], М.Гірняк [7], Г.Грабович [8–9], І.Немченко [30], Л.Сеник [35], М.Смаїлова [38], О.Собачко [39], О.Яблонська [61]). Незважаючи на значну кількість досліджень, залишається багато нез'ясованих питань щодо стильового почерку митця, саме тому цей напрям має наукову перспективу.

Об'єкт дослідження – творча постать Миколи Хвильового, мала та велика проза письменника, яку вважають однією із найголовніших здобутків у творчому доробку митця.

Предметом дослідження є ідейно-стильова специфіка прози Миколи Хвильового, зокрема – збірки «Сині етюди» та роману «Вальдшнепи».

Мета роботи полягає у з'ясуванні ідейних та стильових особливостей прозової спадщини Миколи Хвильового.

Визначена мета передбачає виконання таких завдань:

- з'ясувати роль творчої постаті М.Хвильового у розвитку української прози початку ХХ ст.;
- проаналізувати літературно-критичну думку про творчість письменника;
- виявити стильові особливості малої прози М.Хвильового на основі збірки «Сині етюди»;
- осягнути специфіку ідейного спрямування роману «Вальдшнепи»;
- окреслити особливість індивідуального стилю митця на основі роману «Вальдшнепи»;
- схарактеризувати особливості вивчення та аналізу життєвого і творчого шляху М.Хвильового у закладах загальної середньої освіти.

Методи дослідження. У дипломній роботі, для дослідження обраної теми, було використано *культурно-історичний, біографічний, історико-літературний, контекстуальний та описово-аналітичний* методи. *Культурно-історичний* метод задіяно для з'ясування своєрідності розвитку суспільства і культури на початку ХХ ст.; *біографічний* метод допоміг глибше усвідомити життєтворчість М.Хвильового та дослідити еволюцію світогляду письменника; *історико-літературний* метод дозволив з'ясувати значення творчості митця в літературному процесі, а також сприяв визначенню становлення літературно-критичної думки про творчість М.Хвильового; *контекстуальний* метод задіяно для з'ясування авторського задуму в прозових полотнах митця, *описово-аналітичний* метод використано для викладу та аргументації результатів дослідження.

Практичне значення результатів дослідження. Матеріали та результати дипломної роботи можуть бути застосовані під час підготовки уроків з української літератури в закладах загальної середньої освіти, лекційних курсів з історії української літератури ХХ ст. у закладах вищої освіти, на факультативних заняттях, при створенні навчальних посібників, а також при написанні курсових та дипломних робіт.

Апробація результатів дослідження. Дипломну роботу було обговорено на засіданні кафедри історії української літератури та компаративістики. Результати дослідження апробовано шляхом виголошення доповідей на конференціях:

– Вивчення стильової самобутності прози Миколи Хвильового на уроках української літератури / VI Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми сучасної мовної та літературної освіти в середніх навчальних закладах» на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (м. Вінниця, 18 травня 2021 року).

– Ідейно-стильова самобутність прози Миколи Хвильового / Звітна наукова конференція студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками НДР у 2020–2021 н. р. (м. Кам'янець-Подільський, 5-6 жовтня 2021 року).

Публікації. За результатами дослідження подано до друку статтю:

– Ідейно-стильова самобутність Миколи Хвильового. *Збірник наукових праць студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. Вип. 15.

Структура роботи. Дипломна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел (64 позиції). Загальний обсяг дослідження – 96 сторінок, з яких 90 сторінок – основний текст роботи.

ВИСНОВКИ

Початок ХХ ст. – складний час як в історії України, так і в історії української літератури. У цей період в державі тривала революція за здобуття власної незалежності. Внаслідок цього одна частина письменників опинилися в еміграції, а інша – стала забороненою темою для обговорення на території України аж до здобуття незалежності. Та, незважаючи на такі утиски, українська література змогла досягти високого розвитку. Розвиваються жанри як великої (повісті, романи), так і малої прози (етюд, оповідання, акварелі, новели).

Яскравою та загадковою постаттю в літературному процесі початку ХХ ст. став Микола Хвильовий. На це нам вказує велика кількість літературно-критичних праць, які присвячені життєвому і творчому шляху письменника. Дослідження життєтворчості М.Хвильового умовно поділяють на три етапи: прижиттєвий (20-30-ті рр.), еміграційний (30-80-ті рр., коли творчість М.Хвильового була забороненою на Україні) та сучасний (від незалежності України до сьогодення). Літературознавці та критики звертались до окремих аспектів творчості М.Хвильового, переважно це розкриття імпресіоністичних рис новелістики письменника, особливості романтичного сприйняття, специфіка жанрового визначення, проблеми інтерпретації тощо. Саме тому основним завданням нашої роботи було окреслити загальну картину ідейно-стильової самотності прози М.Хвильового.

Розглядаючи особливості малої прози письменника, а саме збірку М.Хвильового «Сині етюди», ми дійшли висновку, що його новели поєднують у собі різні стильові риси: імпресіонізм, елементи експресіонізму та неоромантизм. Цим самим автор творить в українській літературі свій індивідуальний стиль. У новелах М.Хвильового немає послідовного сюжету, чіткої композиції та традиційних описів. Їм притаманні ліричні компоненти –

емоції та враження. Твори постають перед читачем в уривчастій формі, а їхній зовнішній вигляд є хаотичним. Незважаючи на це, письменник зберігає цілісність та емоційну глибину новел.

Із рис імпресіонізму, які поєднуються з елементами експресіонізму, для прози М.Хвильового виділяємо такі риси: фрагментарність, символізм звуків, гра кольорів, зображення пейзажно-психологічних мотивів, заглиблення у внутрішній світ героїв, настроєвість, увага до читацьких вражень. Про неоромантичний дух новел свідчать гострий напружений сюжет, увага до національно-суспільних проблем, патріотизм, ушляхення національного ідеалу.

Не можна оминати й велику прозу М.Хвильового, а саме його найбільш загадковий роман «Вальдшнепи». У дослідників виникає багато питань, щодо його назви, жанру, стилю, ідейного змісту, що зумовлено відсутністю його закінчення. Проаналізувавши різноманітні літературно-критичні праці, ми дійшли висновку, що робити точні узагальнення щодо цього роману не варто, оскільки його завершення невідоме, існують тільки перекази або продовження твору уже іншими письменниками. Аналізувати роман «Вальдшнепи» стосовно стильових особливостей слід через відому частину. А робити висновки щодо ідейного змісту, зважаючи на думки дослідників чи інші праці, вважаємо недоречним. Ймовірно, справжню ідею роману ми можемо дізнатись тільки із листа М.Хвильового до редакції газети «Комуніст», де письменник пояснював, як мала б виглядати основна установка «Вальдшнепів».

В останньому розділі роботи ми проаналізували методику вивчення життєвого шляху та творчої спадщини М.Хвильового у закладах загальної середньої освіти, подали приклади методів та прийомів навчання, завдань, які були б доречними на уроках української літератури. Серед них: ознайомлення зі спогадами про письменника, перегляд відеоматеріалів, інсценування одного з періодів життя митця або уривок із новели, заповнення літературного паспорта твору, завдання, де потрібно впізнати

героя твору за цитатною характеристикою, а також виконання тестових завдань, що стане одним з елементів у підготовці учнів до написання ЗНО. Важливою є самостійна підготовка учнів, оскільки обмежена кількість часу не дозволяє учителеві вповні окреслити усі аспекти творчої діяльності М.Хвильового.

Також ми зосередили увагу на використанні інтерактивних технологій навчання, які зможуть забезпечити позитивну емоційну атмосферу, відчуття рівності, цінності спільно зроблених висновків, наявність умов, за яких учень зможе вільно висловити свої думки. Це, зокрема, такі методи, як: «Ажурна пилка», евристична бесіда, робота в парах, групова робота, метод «Мікрофон», «Незакінчене речення» тощо. Інтерактивні технології навчання допоможуть учням глибоко засвоїти знання, розвивати комунікативні навички та організаційні здібності. Вони покращують процес запам'ятовування учнями матеріалу, а також сприяють розвитку здібностей в учнів спільно працювати, поважати думки один одного, знаходити компроміси. У таких умовах в учнів добре розвивається увага, мислення, спостережливість.

Варто наголосити, що на сьогодні є багато невирішених питань, що стосуються творчої діяльності М.Хвильового. Оскільки більшість дослідників зверталися до окремих аспектів таланту письменника, а поза межами досліджень залишився великий пласт художньої творчості митця. А отже, цей напрям має художню перспективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агєєва В. Микола Хвильовий. Історія української літератури ХХ століття : У 2-х кн. Кн. 1 : 1910–1930-ті роки. Київ, 1994. С. 533–551.
2. Безхутрий Ю. Хвильовий: проблеми інтерпретації: монографія. Харків: Фоліо, 2003. 495 с.
3. Безхутрий Ю. М. Художній світ Миколи Хвильового: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.01.01 / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Львів, 2003. 35 с.
4. Білецький О. Про прозу взагалі і про нашу прозу 1925 року. *Червоний шлях*. 1926. № 3. С. 133–163.
5. Бондарєва Т. П. Структура художнього світу Миколи Хвильового: інтертекстуальний аспект: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2016. 212 с.
6. Ган О. Трагедія Миколи Хвильового. Мюнхен: Прометей, [1947]. 77 с.
7. Гірняк М. Випробування духу: проблема духовності в прозі Миколи Хвильового. *Парадигма*. 2013. Вип. 7. С. 131–150.
8. Грабович Г. Екзорцизм українського модернізму. *До історії української літератури*. Київ: Основи, 1997. С.571–585.
9. Грабович Г. Символічна автобіографія у прозі Миколи Хвильового. *Критика*. 2003. № 4. С. 20–23.
10. Гундорова Т. Руйнування романтичної метафізики. *Слово і час*. 1993. № 11. С. 22–28.
11. Дорошкевич О. Підручник історії української літератури. Харків; Київ: Книгоспілка, 1924. 364 с.
12. Єременко О. Образний світ в експресіоністичній прозі (на матеріалі прози В. Стефаника та М. Хвильового). *Українська мова та література*. 2010. Ч. 22. С. 17–20.
13. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ: Femina, 1995. 685 с.

14. Жулинський М. Талант, що прагнув до зір. *Хвильовий М. Твори: в 2 т.* Т. 1. Київ: Дніпро, 1990. С. 5–43.

15. З архіву Аркадія Любченка і нотатки до спогадів про Хвильового. URL: <http://litmisto.org.ua/?p=4185> (дата звернення 29.10.2021).

16. Зенгва В. О. Художня антропологія прози М. Хвильового: герой як феномен культури: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, 2012. 192 с.

17. ЗНО-онлайн. Завдання за темою з української мови та літератури. URL: https://zno.osvita.ua/ukrainian/tag-mikola_hvilovij/ (дата звернення 29.10.2021).

18. Ковалів Ю. Микола Хвильовий. *Українська експериментальна проза і драматургія міжвоєнного двадцятиріччя. Бібліотечка “Дивослова”*. 2007. № 3 (21). С. 16–37.

19. Кондрашенко О.О. Використання інтерактивних технологій для становлення компетентісної особистості. URL: http://kondrashenko.blogspot.com/p/blog-page_72.html (дата звернення 30.10.2021).

20. Костюк Г. Микола Хвильовий. Другий період творчості (1925–1930). URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/Kh/Xvylyjovyj/Studies/MykolaXvylyovyj/2PeriodTvorchosty1925-1930.html> (дата звернення 07.08.2021).

21. Костюк Г. Микола Хвильовий. Життя, доба, творчість. *У світі ідей та образів. Вибране. Критичні та історико-літературні роздуми 1930–1980*. Сучасність, 1983. С. 74.

22. Лавріненко Ю. Дух неспокою (3 ідей і мотивів мистецької прози Миколи Хвильового). *Зруб і парости: Літературно-критичні статті, есеї, рефлексії*. Мюнхен: Сучасність, 1971. С.33–81; 117–126.

23. Лавріненко Ю. Зруб і парости: Літературно-критичні статті, есеї, рефлексії. Мюнхен: Сучасність, 1971. 331 с.

24. Листи Миколи Хвильового до Аркадія Любченка. URL: <http://litmisto.org.ua/?p=4157> (дата звернення 29.10.2021).
25. Лісова Ю.В. Модель проблемного уроку з української літератури в 11 класі на прикладі новели М. Хвильового “Я (Романтика)”. URL: <https://urok-ua.com/model-problemnoho-uroku-z-ukrajinskoji-literatury-v-11-klasi/> (дата звернення 30.10.2021).
26. Муратов О. Я відновив спалені «Вальдшнепи» Хвильового. *Друг читача*. URL: <https://vsiknygy.net.ua/reader/258/> (дата звернення 15.10.2021).
27. Навчальні програми для 10–11 класів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiiv> (дата звернення 29.10.2021).
28. Назаренко Л. Система уроків з вивчення творчості Миколи Хвильового. Урок перший. URL: <https://web.tel.onl/12a21181-b77e-4842-a1c4-733f73f39c8e> (дата звернення 28.10.2021).
29. Назаренко Л. Система уроків з вивчення творчості Миколи Хвильового. Урок другий. URL: [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Ulvzsh_2015_4_8%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Ulvzsh_2015_4_8%20(1).pdf) (дата звернення 28.10.2021).
30. Немченко І. Новелістика М. Хвильового в контексті української прози початку ХХ століття: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Одеса, 2004. 178 с.
31. Новиченко Л.М. Рання новела і повість (1917–1926). *Історія української літератури: у 8 т. Т. 6* / ред. кол.: Є. П. Кирилюк. Київ: Наукова думка, 1970. С. 51–65.
32. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Київ: Либідь, 1997. 360 с.
33. Піраміда навчання. URL: <https://fsp.kpi.ua/ua/piramida-navchannya-edgara-dejla/> (дата звернення 28.10.2021).
34. Сапон-Аблязова Л.В. Втілення теорії романтичного вітаїзму в творчості М. Хвильового. *Гуманітарні студії*. 2012. Вип. 15. С. 223–235.

35. Сенік Л. Роман опору. *Український роман 20-х років: проблема національної ідентичності*. Львів, 2002. С. 36–67.
36. Сергійчук З.В. Інтертекстуальність як модус художніх текстів М.Хвильового. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна*. Харків, 2013. № 1078. Вип. 68. С. 6–11.
37. Ситник О. В. Психологізм VIA імпресіонізм у малій прозі М.Хвильового. *Національна ідентичність в мові і культурі : зб. наук. пр. / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, О. Г. Шостак*. Київ: Талкон, 2018. С. 23–26.
38. Смаїлова М. Модель проектного аналізу роману М. Хвильового «Вальдшнепи». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2005. № 4. С. 27–29.
39. Собачко О. Встановлення монополії партійної критики в літературі в 1927–1932 роках. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень*. 2009. Вип. 43. С. 218–231.
40. Сокіл А. Аглая. Микола Хвильовий. Вальдшнепи. Київ: Смолоскип, 2010. 222 с.
41. Соловей О. Є. Особливості стилю новелістики Миколи Хвильового: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Донецький держ. ун-т. Донецьк, 1999. 186 с.
42. Флобер Г. Госпожа Бовари. URL: <http://knijky.ru/books/gospozhabovari> (дата звернення 15.10.2021).
43. Хаперська М. Микола Хвильовий в оцінці вітчизняної та зарубіжної літературної критики. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Харків, 2011. № 963. Вип. 62. С. 194–200.
44. Хвильовий М. Вальдшнепи. URL: [file:///C:/Users/Asus/Downloads/khvylovyy-mykola-valdshnepu666%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/khvylovyy-mykola-valdshnepu666%20(3).pdf) (дата звернення 14.10.2021).
45. Хвильовий М. Лист до редакції. URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/Kh/Xvylyjovyj/Liter/LystDoRedakcijiKomunist.html> (дата звернення 14.10.2021).

46. Хвильовий М. Камо грядеши. 1925. 37 с. URL: http://ukrlit.org/faily/avtor/khvyliovyi_mykola/khvyliovyi-kamo_hriadeshy.pdf

(дата звернення 14.10.2021).

47. Микола Хвильовий. Література: життєпис. URL: <http://www.ukrcenter.com/%D0%9B%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0-%D0%A5%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9/57889-1/%D0%96%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%94%D0%BF%D0%B8%D1%81>

(дата звернення 12.10.2021).

48. Хвильовий М. На глухім шляху. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=2706> (дата звернення 09.08.2021).

49. Хвильовий М. Предсмертна записка. URL: http://mikola-xvilovij.blogspot.com/2012/06/blog-post_6665.html (дата звернення 28.10.2021).

50. Хвильовий М. Сині етюди. Харків: Державне вид-во України, 1922. 193 с.

51. Хвиля А. «Від ухилу – у прірву». Від націонал-комунізму до українського антикомуністичного націоналізму. З видань ДОБРУСу в США, 1954. С. 6–29.

52. Хвильовой М. «Я (Романтика)». URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=660> (дата звернення 14.10.2021).

53. Чирков М. Микола Хвильовий у його прозі. *Життя й революція*. 1925. № 9. С. 38–44; № 10. С. 38–44.

54. Чуйко В.В. Кінорецепція прози Миколи Хвильового: інтермедіальна трансформація: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.05 / Бердянський державний педагогічний університет Міністерства освіти і науки України. Бердянськ, 2020. 229 с.

55. Шарова Т. М. Самобутність та оригінальність української прози 20–30-х рр. XX ст. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/1700/1513> (дата звернення 09.08.2021).

56. Шарова Т.М. Теоретико-методологічні засади української прози 20–30-х років XX століття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2017. Вип. 26 (1). С. 88–90.

57. Шарова Т.М. Теоретичні аспекти дискурсу українських письменників 20–30-х рр. XX ст.: тематичний спектр та рецептивна естетика. URL: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/6343/1/sharova_2014_124.pdf (дата звернення 09.08.2021).

58. Шерех Ю.В. Хвильовий без політики. *Не для дітей*. Нью-Йорк: Пролог, 1964. С.53–68.

59. Шкандрій М. Про стиль прози Миколи Хвильового. *Хвильовий М. Твори: в 5 т.* / ред. Г. Костюка. Нью-Йорк; Балтимор; Торонто, 1980. Т. 2. С. 7–28.

60. Юринець В. Хвильовий як прозаїк. *Червоний шлях*. 1927. Ч. 1. С. 253–268.

61. Яблонська О. Микола Хвильовий у діаспорних дослідженнях українського літературознавства: 1947 рік. *Питання славістики*. 2004. С. 208–214.

62. Ямчук П. Імпресіоністична новелістика 1920-х років у оцінках тогочасної критики. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/18333/1/126-132.pdf> (дата звернення 09.08.2021).

63. Яструбецька Г.І. Динаміка українського літературного експресіонізму: монографія. Луцьк : Твердиня, 2013. 380 с.

64. Яструбецька Г. І. "Імпресіоністичний експресіонізм" прози Миколи Хвильового. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2014. Вип. 60 (1). С. 289–297.